EITEM AR YR AGENDA: 6

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU
PANEL GWEITHREDOL

24 Hydref 2016

YR OPSIYNAU O RAN Y GYLLIDEB 2017-18

Adroddiad gan Dawn Docx, Dirprwy Brif Swyddog Tân

Diben yr Adroddiad

1 Rhoi'r diweddaraf i aelodau'r Panel Gweithredol am y cynnydd a wnaed wrth ddatblygu cyllideb refeniw ddrafft yr Awdurdod Tân ac Achub ar gyfer 2017-18.

Cefndir

2 Yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ar 20 Mehefin 2016, cytunodd yr Aelodau i gefnogi amcanion gwella drafft yr Awdurdod ar gyfer 2017-18 i'w cyhoeddi i ddiben ymgynghori. Mae'r ail o'r amcanion hyn yn nodi strategaeth ariannol yr awgrymir y gallai'r Awdurdod seilio ei gynllun ariannol tymor canolig nesaf arni. Y cynnig yw y dylai'r Awdurdod newid ei amcan gwella presennol, sef:

> *"Gan gydnabod y gostyngiad a ddisgwylir yng nghyllid llywodraeth leol, bydd yr Awdurdod yn datblygu strategaeth ariannol 3 blynedd lle bydd rhewi'r gyllideb yn egwyddor ganolog."*

i'r canlynol:

> *"Bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu strategaeth ariannol tair blynedd sy'n cyfuno'r defnydd o gronfeydd wrth gefn, cynnydd yn y cyfraniadau ariannol a gostyngiadau mewn gwasanaeth."*

3 Rhoddwyd cyflwyniadau i'r aelodau yn Ngweithgor y Cynllun Gwella ar 14 Mawrth, 11 Ebrill a 25 Ebrill 2016 ac i'r Pwyllgor Archwilio ar 6 Mehefin ynglŷn â'r pwysau ariannol a'r rhagolygon cyllid. Cafwyd trafodaethau helaeth yn y cyfarfodydd hyn ynglŷn â sut i gau'r bwlch o £2.3 miliwn a ragamcenir dros y tair blynedd nesaf. Mae'r aelodau'n ymwybodol fod hyn yn anos fyth gan fod yr Awdurdod eisoes wedi rhewi ei gyllideb rhwng 2011-12 a 2014-15. Yn 2015-16, cafwyd cynnydd bach iawn o ryw £113k, ac yn 2016-17 defnyddiwyd cronfeydd wrth gefn unwaith eto i rewi'r gyllideb. Yn ystod y cyfnod, bu'n rhaid i'r Awdurdod ganfod £3 miliwn o arbedion a gwelodd ei weithlu, gan gynnwys rheolwyr, diffoddwyr tân, staff diogelwch cymunedol a staff cefnogol, yn gostwng 9%. Yn ôl ystadegau diweddar 2015-16 a gyhoeddwyd ar StatsCymru, mae gostyngiad mwy sydyn yn nifer y staff wedi digwydd yn GTA y Gogledd nag yn GTA y Canolbarth a'r Gorllewin a GTA y De.

Gwybodaeth

4 Rhagwelir y bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei setliad dros dro refeniw a chyfalaf llywodraeth leol ar gyfer y flwyddyn nesaf ar 19 Hydref, a hynny ar ôl cyflwyno cyllideb ddrafft ar 18 Hydref. Ar adeg ysgrifennu'r papur hwn nid oedd yn hysbys beth fydd y setliad dros dro drafft. Roedd ambell arwydd o'r modd yr oedd Llywodraeth Cymru am ymdrin â chyllid y sector cyhoeddus wedi cael ei roi mewn datganiadau gweinidogol yn ystod dechrau mis Hydref, ond mae'r sefyllfa lawn braidd yn aneglur o hyd. Bydd y trysorydd dros dro'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar lafar yng nghyfarfod y Panel Gweithredol.

5 Drwy'r gwaith a wnaed gan Weithgor y Cynllun Gwella, mae'r Aelodau eisoes wedi dod i'r casgliad na ellir dod o hyd i unrhyw arbedion sylweddol pellach drwy ostyngiadau i linellau'r gyllideb neu gostau cefnogol ac y byddai'n rhaid cael unrhyw arbedion mawr pellach drwy ostyngiadau yn y gwasanaethau.

6 Fel y gŵyr yr aelodau eisoes, mae arbed £1 filiwn yn unig yn cyfateb i gael gwared ar naill ai un peiriant tân amser cyflawn (a 24 o swyddi diffoddwyr tân amser cyflawn) neu 8 peiriant y system RDS a hyd at 100 o swyddi cysylltiedig (pan nad oes gorsafoedd yn cael eu cau) neu 8 - 10 o orsafoedd y system RDS ledled ardal Gogledd Cymru.

7 Dylai’r Aelodau fod yn ymwybodol hefyd mai’r sefyllfa os ydynt yn dymuno adolygu eu penderfyniad ynglŷn â’r amcanion gwella ar gyfer 2017-18, yng ngoleuni y setliad refeniw ar gyfer llywodraeth leol, yw na fyddai’r amserlenni cysylltiedig yn caniatáu cynnal ymgynghoriad statudol gyda’r holl randdeiliaid er mwyn galluogi’r gostyngiadau hyn yn y gwasanaeth yn 2017-18. Os yw gostyngiad yn y gwasanaeth yn rhywbeth a ystyrir yna mae’n fwy realistig ceisio cael unrhyw ostyngiadau yn y gyllideb yn 2019-20, fel y daeth i’r amlwg yn yr ymgynghoriad cyhoeddus.

Risgiau a Chyfleoedd

8 Fe wrth bob amser wrth osod y gyllideb, mae’r prif risgiau i’r Awdurdod yn ymwneud â rhoi dyfarniad cyflog uwch na’r disgwyl, lefelau gweithgarwch uwch, gostwng neu dynnu grantiau uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru a chanlyniad y setliad dros dro i lywodraeth leol gan Lywodraeth Cymru.

9 Mae’r rhain i gyd yn anhysbys ar hyn o bryd. Yr hyn y gellir ei amcangyfrif yw’r gwahaniaeth rhwng cost cyllideb barhau a chyllideb wedi’i rhewi. Er mwyn ariannu costau gweithwyr uwch oherwydd 1% o ddyfarniad cyflog, yr ardoll prentisiaethau, costau refeniw gyllideb gyfalaf a gymeradwywyd a chwyddiant prisiau annewisol, bydd angen cynyddu’r gyllideb £1.7 miliwn yn 2017-18. Ar ôl gwaith manylach ar y pwysau ar y gyllideb fewnol, mae’r ffigwr hwn yn uwch na’r amcangyfrifon cynharach a adroddwyd i’r Aelodau.

10 Bu trafodaethau blaenorol ag aelodau’r Panel Gweithredol yn edrych ar y posibilrwydd o ddefnyddio cronfeydd wrth gefn i danategu’r gyllideb ar gyfer 2017-18. Gellid gwrthbwyso’r rhain yn rhannol yn erbyn unrhyw gynnydd angenrheidiol, a defnyddiwyd y rhain i raddau llai yn y blynyddoedd a fu. Mae gan yr Awdurdod £2.6 miliwn mewn cronfeydd wrth gefn ar hyn o bryd, a byddai hyn yn caniatáu gweithredu fel hyn. Fodd bynnag, dyma atgoffa’r Aelodau fod risg yn gysylltiedig â’r strategaeth hon oherwydd byddai angen i’r Awdurdod wneud £1.7 miliwn o arbedion y flwyddyn ganlynol cyn unrhyw arbedion ychwanegol i gwrdd â chwyddiant cyflogau a phrisiau, a hynny dim ond i aros yn ei unfan. Penderfynwyd gohirio’r defnydd o gronfeydd wrth gefn tan 2018-19 er mwyn gohirio unrhyw doriadau posibl i wasanaethau tan 2019-20. Felly, yn unol â’r strategaeth ariannol y cytunwyd

arni, dylai'r Aelodau ystyried cynyddu cyfraniadau'r awdurdodau lleol i gefnogi cyllideb 2017-18.

10 Mae'r tabl isod yn nodi'r goblygiadau ariannol i bob Cyngor yng Ngogledd Cymru ar sail ei gyfran bresennol o'r boblogaeth gyfan.

£	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Conwy	5,240,568	5,206,959	5,198,570	5,283,704	5,289,891	5,277,177	5,558,451
Gwynedd	5,588,685	5,525,827	5,507,985	5,588,255	5,602,787	5,598,221	5,896,606
Sir Ddinbych	4,549,039	4,569,316	4,593,630	4,342,155	4,360,740	4,363,962	4,596,562
Siry Fflint	7,051,716	6,981,590	6,955,089	7,018,721	7,033,548	7,022,578	7,396,882
Wrecsam	6,266,101	6,269,049	6,300,506	6,340,507	6,398,354	6,433,093	6,775,976
Ynys Môn	3,236,545	3,219,270	3,216,231	3,198,669	3,200,523	3,190,812	3,360,883
CYFANSWM	**31,932,654**	**31,772,011**	**31,772,011**	**31,772,011**	**31,885,843**	**31,885,843**	**33,585,360**

Argymhellion

12 Bod yr Aelodau'n:

(i) nodi'r rhagdybiaethau y gosodwyd y gyllideb refeniw ddrafft arni ar gyfer 2017-18;

(ii) cadarnhau eu bod yn dymuno argymell i'r Awdurdod fod cyllideb 2017-18 yn cael ei llunio ar sail y lefel gyfredol o wasanaethau;

(iii) Argymell i gyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Rhagfyr 2016 ei fod, yn unol â'r strategaeth ariannol tair blynedd, yn cymeradwyo cynnydd yng nghyfraniadau'r cynghorau cyfansoddol ar gyfer 2017-18 fel y dangosir yn y tabl uchod.